

jeroen van den berg

bestemming

Personages

Wieke Meinsma *oudere alleenstaande vrouw, heeft de Collectie Meinsma opgebouwd, een unieke verzameling porselein*

Ivar Wagenaar *kleinzoon van Wieke, net gescheiden*

Sanne Boersma *pas begonnen als curator van het Porselein museum*

Ferro Vidmar *Sloveense hulp in de huishouding bij Wieke*

De heer Zimmerman *voormalig curator Porselein museum*

proloog sanne

sanne Ben ik gelukkig? Dat zou ik niet weten. Ik heb de tijd niet om daarover na te denken. ‘Jou is alles komen aanwaaien’. Dat zeggen anderen over me. En in zekere zin klopt dat wel. Ik was nog niet afgestudeerd of ik had al een vaste baan, zo van de universiteit; assistent curator. Daarna gevraagd om hier curator te worden, ik hoefde niet eens te solliciteren. Maar of dat geluk is. Ik ben goed. Dat zeg ik niet zelf, dat wordt over me gezegd. Zo ben ik afgestudeerd. Summa cum laude. Ook alweer een tijdje geleden. Chinees porselein. Zo licht dat het bijna lijkt te zweven. De geschiedenis die het met zich meebrengt, hoe breekbaar het is, en tegelijkertijd onverwoestbaar.

Ik houd van mooie zaken, van kunst, schoonheid. Het gaat mij om de geschiedenis die er in de dingen verstopt zit, wat ze vertegenwoordigen. Maar ik zou denk ik nooit een verzamelaar worden. Dat vasthouden van dingen, ik weet het niet. De dingen houden zichzelf vast, hun geschiedenis, hun wezen. Vergeleken daarbij ben je toch gewoon een voorbijganger.

Ze doet handschoentjes aan, pakt een bord op.

Dit bord heeft jarenlang in een VOC-wrak op de bodem van de Zuid Chinese zee gelegen. Helemaal gaaf nog. Geen verkleuring, nergens aangetast. Zo is het na driehonderd jaar weer opgedoken.

Onvoorstelbaar. Driehonderd jaar. Meer dan acht keer mijn leeftijd. Niks veranderd. Had er net zo goed nog driehonderd jaar kunnen liggen. Voor deze borden hier, dit keramiek in het museum zijn wij allemaal voorbijgangers. Zo'n bord hecht zich niet, zoals verzamelaars zich aan zo'n bord hechten. Met spullen, objecten, is altijd eenrichtingverkeer, er is nooit sprake van wederzijdse liefde. Misschien dat het daarom wel zo obsessief is, het verzamelen. Zoals een onbeantwoorde liefde obsessief kan worden.

Ik wil aanschouwen, zonder te bezitten. Kijken zonder verplichting. Zo'n relatie past mij beter. Die vrijblijvendheid, daar voel ik me bij thuis. Mooie zaken laten zien, in plaats van mooie zaken hebben. Daarom ben ik hier terecht gekomen, denk ik. Ik kwam in een complete chaos terecht. Mijn voorganger was het boven het hoofd gegroeid. Niemand heeft het doorgehad. Hij was een man met een onberispelijke reputatie. Blijkbaar is er gedacht dat het wel goed zat. Dag en nacht was hij aanwezig, hij had hier een bed neergezet, kookte op een elektrisch kookplaatje, in de hoek van de ruimte had hij een provisorische douche gebouwd, serieus, hij leefde tussen een verzameling keramiek.

Tot ze hem al dagen niet hadden gezien en de deur hebben geforceerd. En daar lag hij, tussen de dozen en serviezen, totaal in de war.

Ze hebben hem per ambulance het museum uit vervoerd. En zo trof ik het hier aan, een onoverzichtelijke wanorde. Planken vol borden, dozen, ordners. Het heeft me weken gekost. Het opnieuw

in kaart brengen van de collectie, het zoeken naar verloren stukken, het ontmantelen van een complete inboedel. En net toen ik de zaak weer wat op orde had, net toen ik de tijd dacht te kunnen nemen om eens goed om me heen te kijken om te zien waar ik nou eigenlijk was beland, net op het moment dat ik dacht te kunnen starten met iets op te bouwen stapte mevrouw Meinsma het depot binnen -

1 wieke en de curator

In het museum, het kantoor van curator Sanne Boersma. Ze zit te werken aan haar bureau, met een hele hoop kartonnen dozen, mappen en paperassen om haar heen, als Wieke Meinsma binnenkomt, zonder te kloppen. Sanne kijkt op.

sanne Kan ik iets voor u doen?

Wieke is verbaasd Sanne te zien, kijkt rond.

wieke Kunt u me misschien even bij Zimmerman aanmelden.

sanne Had u een afspraak met meneer Zimmerman?

wieke Zegt u maar dat mevrouw Meinsma er is, dan weet hij het wel.

sanne Meneer Zimmerman is er niet.

wieke God wat vervelend nou.

sanne Misschien kan ik u ergens mee helpen?

wieke Ik spreek liever direct met Zimmerman.

sanne Meneer Zimmerman zal hier voorlopig niet zijn, ben ik bang.

wieke Dan spreek ik liever met degene die zijn zaken waarneemt.

sanne Dat ben ik.

wieke Dat laten ze toch niet aan een stagiaire over.

sanne Ik ben geen stagiaire. Ik heb de taken van Zimmerman overgenomen.

wieke Je bent nog een kind!

sanne *vriendelijk* Waar kan ik u mee helpen, mevrouw Meinsma.

wieke Het gaat over een collectie porseleinen borden. De Meinsma collectie. Het is voor het museum een belangrijke collectie.

sanne Zouden we misschien toch even een afspraak kunnen maken.

Dan zoek ik de stukken er bij, dat praat wat makkelijker -

wieke Ik weet zeker dat er hier wat over de collectie te vinden moet zijn. Zimmerman heeft alles gedocumenteerd, met foto's, beschrijvingen -

sanne Ik kan even kijken, maar ik zou toch liever willen -

wieke Kijk nou maar even. Dan heb je een idee waar het over gaat. Het is een vrij omvangrijke verzameling.

sanne De Collectie Meinsma.

wieke Juist.

sanne Het is nogal een onoverzichtelijke chaos, zoals meneer Zimmerman de zaak heeft achtergelaten.

wieke Dat kan ik me van Zimmerman toch niet voorstellen.

sanne Stapels met aantekeningen, mappen vol foto's. Hij werkte nog met typemachine en carbonpapier. Hij heeft niks digitaal opgeslagen. Zijn computer stond onder zijn bureau, nog nieuw in de doos. Ik heb de ergste chaos een beetje aan kant. Maar u wilt niet weten hoe ik het aantrof.

wieke Ik ken Zimmerman als een toegewijd man. Ik heb hem nog nooit op nonchalance kunnen betrappen.

sanne Het was hier een puinhoop. Ik kan het niet anders zeggen.

wieke Wat moet er niet met hem gebeurd zijn. Arme man.

sanne Ik heb onderhand een beetje overzicht, maar aan zijn archief moet ik nog beginnen. Nou ja, zeg!

wieke Wat is er?

Sanne houdt een ordner omhoog.

sanne Hier heb ik hem. Collectie Meinsma.

wieke Dat zeg ik toch.

sanne Dat is inderdaad een flinke map.

wieke Ik ken Zimmerman niet anders dan als een zeer consciëntieus man. Een liefhebber, vakman.

Sanne bladert in de map.

sanne Ah ja.

wieke Een vreselijk vriendelijke man ook. Voorkomend.

sanne *bladert door de map* Ja ja.

wieke En een begrip op het gebied van porselein. Uit de hele wereld komen ze met vragen bij hem.

sanne Als ik het goed begrijp gaat het dus om zes borden.

wieke Wat zeg je?

sanne Als ik er zo even snel doorheen fiets.

wieke Wat bedoel je, zes borden.

sanne Dat lees ik hier. Er is sprake van zes topstukken, kraakporselein, een bord uit 16 -

wieke De Collectie Meinsma hebben we het over.

sanne *laat het etiket van de map zien* De Collectie Meinsma, ja.

wieke Dan praten we het dus over achthonderdachtentachtig borden.

sanne Waarvan er dus zes zijn eh die Zimmerman hier ehm, omschrijft. Ehm - *leest* Voor het museum zijn de volgende zes borden van groot belang -

wieke Ik heb het met Zimmerman nooit gehad over zes borden.

sanne Toch staat het hier.

wieke Dat moet dan een misverstand zijn.

sanne Zes topstukken. Eén -

wieke Topstukken? Dat is niets voor Zimmerman. Die denkt niet in topstukken. Die gaat uit van het geheel. De complete verzameling

-

sanne Waarvan het museum er dus in zes geïnteresseerd is, lees ik hier.

wieke Het gaat hier om een schenking! Dit is echt heel vervelend.

Kunnen we Zimmerman hier niet beter zelf even over bellen.

sanne Dat heeft weinig zin, mevrouw Meinsma -

wieke Dat is toch de eenvoudigste manier, lijkt me.

sanne Ik ben bang van niet, mevrouw

Meinsma!

wieke Godsamme. Zit me nou toch niet zo in de weg, kind, bel hem alsjeblieft!

sanne Zimmerman kan niet meer spreken.

Hij heeft een hersenbloeding gehad.

stilte

wieke Maar dat kan toch niet. Dat kan gewoon niet!

sanne Hij is niet meer eh, in staat te communiceren, helaas.

wieke O, God, wat verschrikkelijk.

sanne Heel naar, inderdaad.

wieke Ik heb jarenlang met Zimmerman te maken gehad! Snapt u wat ik bedoel? Jarenlang! Dat ik daar dan helemaal niets van heb gehoord.

sanne Het spijt me verschrikkelijk.

Wieke staart voor zich uit.

sanne Iemand had het u moeten laten weten, dat is echt heel slordig. Maar ik denk in alle consternatie - Ik vind het echt heel vervelend voor u.

Wieke staart voor zich uit.

sanne Zal ik een glaasje water voor u halen?

Wieke reageert niet.

sanne Ik ga even een glaasje water voor u halen. Goed? Ik ben zo terug. Okay?

Wieke reageert niet. Sanne loopt weg. Geluid van onweer, het regent, Wieke regent nat, ze staat doodstil, heeft het niet door.

Plotseling staat Zimmerman in de kamer. De regen stopt.

zimmerman Doe je jas maar even uit, Wieke.

wieke Het is opeens zo'n rotweer, Zimmerman.

zimmerman Het is herfst, daar moet je je toch beter op kleden, je loopt verdorie in een zomerjas.

wieke Toen ik hier naartoe reed leek het zo goed als lente haast.

zimmerman Je laat je voor de mal houden door een blauwe lucht. Je kan er niet van op aan in oktober. Wil je iets om je haar droog te maken?

wieke Handdoek, misschien, ja, handdoek, als je hebt.

Zimmerman loopt de kamer uit, Wieke loopt naar een bord dat prominent in een vitrine staat opgesteld, ze kijkt ernaar.

Zimmerman komt terug met een handdoek.

zimmerman En?

wieke Doet het hier prima zo. Toch?

zimmerman Ik denk toch dat-ie beter tot zijn recht komt tussen de andere borden.

wieke Dan heb je wat om naar uit te kijken.

zimmerman Hoe bedoel je.

wieke Als ze ooit allemaal hier in het museum zullen zijn.

zimmerman O, zo. Ik kan daar het positieve niet van inzien.

wieke Is het niet positief als straks de complete verzameling openbaar is. Als er massa's mensen van kunnen genieten? Dat zeg je altijd.

zimmerman Dat zal wel, maar dat betekent dus dat het met jou niet goed zal gaan, als de borden naar het museum komen.

wieke Ik kan ook beslissen om afstand van de collectie te doen voordat het slecht met me gaat.

zimmerman Maar dat doe je niet, ik ken je toch.

wieke Om jou een plezier te doen.

zimmerman Ja ja.

wieke Misschien kom ik wel dagelijks even kijken hoe die er bij staat, de Collectie Meinsma.

zimmerman Dat vind ik werkelijk allervriendelijkst van je, Wieke Meinsma, maar die collectie hoort bij jou. Het zou verschrikkelijk leeg zijn bij je thuis als je ze naar het museum zou brengen.

wieke Hoe weet je dat.

zimmerman Ik weet dat gewoon.

wieke Je bent nog nooit bij me thuis geweest.

zimmerman *snel* Ik zou bij je in kunnen trekken, Wieke. Dan doe je de borden naar het museum, en kom ik bij jou in huis.

Wieke kijkt hem aan, geschrokken.

zimmerman Ik bedoel. Het is niet enkel entourage, snap je wat ik bedoel, de borden, het is niet enkel opsmuk. Ik bedoel -

wieke Wat zei je daarnet, Zimmerman?

zimmerman Jouw verzameling is magisch. Een bron van positieve energie. Alles wat er mooi is aan jou vind ik weerspiegeld in de borden om je heen. En alles wat bijzonder is aan de borden vind je weerspiegeld terug in jou. Het zou een treurig gezicht zijn, de borden hier in het museum zonder dat jij er centraal middenin zal staan. Of jij, in een leeg huis, zonder de borden om je heen. Ik zou er niet van kunnen genieten ben ik bang.

Stilte. Wieke pakt het bord uit de vitrine, bekijkt het aandachtig.

zimmerman Zullen we misschien nog even samen zitten, zo meteen na vijven? Dan kan je nog even opdrogen, even tot rust kan komen. Ik heb een fles wijn en een stukje Franse kaas. Had ik gekocht voor vanavond, thuis.

wieke Luister, Zimmerman -

zimmerman Waarom noem je me toch altijd Zimmerman.

wieke Omdat het zo op je deur staat. Zimmerman.

zimmerman Noem me gewoon bij mijn voornaam.

wieke Maar voor mij ben je Zimmerman.

Sanne komt terug met een glaasje water, Zimmerman trekt zijn regenjas aan en vertrekt, kruist Sanne, die schrikt als ze Wieke met het bord in haar handen ziet.

sanne Mevrouw Meinsma.

wieke God, kind, ik schrik me rot.

sanne Alstublieft. Die kunt u niet zo maar met uw blote handen aanpakken.

wieke Ik zou niet weten waarom niet.

sanne Als u dat bord niet direct terugzet moet ik de beveiliging roepen.

wieke Dit is mijn eigen bord.

sanne Alstublieft. U bent in de war.

wieke Ik heb dit bord aan Zimmerman in bruikleen gegeven.

sanne Geeft u het nou aan mij. Als het bord van u is -

wieke Het is van mij!

sanne Als het van u is zal ik er voor zorgen dat het weer bij u terug komt. Dat beloof ik. U snapt toch ook wel dat u niet zo maar met een bord onder uw arm het museum uit kunt lopen.

wieke Zo heb ik het ook mee naar binnen gebracht, en dat was geen enkel probleem!

sanne Niemand laat u zo de deur uitgaan, dat weet u!

wieke Dit is een heel bijzonder exemplaar, Sanne.

sanne Daarom!

wieke Zimmerman was er dol op.

sanne Dat kan ik me voorstellen.

wieke Weet je waarom?

sanne Het is mooi, het is een gaaf stuk. Zeldzaam ook.

wieke Wat valt je op.

sanne Hoe bedoelt u?

wieke Gewoon. Wat valt je op. Wat is er zo bijzonder aan dit bord?

Sanne omschrijft het bord minutieus, weet het te dateren etc.

wieke Je hebt er wel verstand van. Maar of je er gevoel voor hebt?

Ze geeft Sanne het bord, die doet snel twee handschoentjes aan, neemt het bord van Wieke over.

wieke Dat bedoel ik.

sanne Wat?

wieke *wijst op de handschoentjes* Symptomatisch.

Ze vertrekt. Sanne zet het bord terug.

2 wieke spreekt met
haar kleinzoon

Bij Wieke thuis. In de kamer een gigantische hoeveelheid porseleinen borden, om haar heen opgesteld, van ooghoogte tot aan het plafond. Wieke zit tegenover Ivar. Ivar roert een tijdlang in zijn thee, neemt een slok, brandt zijn mond.

wieke Pas op.

ivar Niks aan de hand.

wieke Je lijkt precies op je vader, zo. Toen hij zo oud als jij was.

ivar Ja, ja.

Stilte. Ivar kijkt de kamer rond.

ivar U hebt het hier goed voor elkaar.

wieke Ach ja.

ivar Is dat een verzameling, ik bedoel, die borden, ehm is dat iets ehm -

wieke Okay. Ivar. We kunnen wel net doen alsof we wat met elkaar hebben, maar dat is gewoon niet zo, toch?

ivar Nee, dat is eh, dat is -

wieke Het is nou eenmaal zo gelopen, niks aan te doen. En je hoeft me echt geen oma te noemen, noem me gewoon Wieke, en over mijn telefoontje, sorry als ik wat paniekerig klonk, ik heb de zaak al lang weer in de hand, maar de feiten zijn nog steeds hetzelfde,

ik bedoel, ik ben ongeneeslijk ziek en ik snap best dat dat voor jou niets betekent...

ivar Nee, maar, jawel -

wieke Maar wat doe je in zo'n geval? Dan waarschuw je je familie.

Je licht mensen in, zo doe je dat. Dus vandaar dat ik je belde, en ik verwacht helemaal niets van je, dat moet je goed begrijpen, je hoeft niets te zeggen, niets te doen - zeg, is het wat, die thee?

ivar Wat zegt u?

wieke *stoort zich aan zijn ge-u* U, u - De thee, is het wat?

ivar Het is gewoon thee.

wieke Omdat ik dus gelezen heb dat ze er allemaal rotzooi instoppen, dat is één bonk suiker en smaakstoffen in die theezakjes, je kan het je niet voorstellen.

ivar Het is gewoon prima thee.

wieke Vroeger kocht je thee en dan wist je dat je thee kreeg. Nu moet je eigenlijk eerst zo'n zakje openscheuren en de inhoud opsturen naar een laboratorium om te laten onderzoeken of er echt wel theeblaadjes inzitten en niet een hele hoop kleur-, geur- en smaakstoffen. We zitten in de tijd van doen alsof. We doen alsof dit thee is, het is een zakje geur en smaakstoffen. We doen alsof we heel gezond donker brood verkopen, het is gekleurd witbrood. Politici doen alsof ze het land besturen, in werkelijkheid hebben ze er geen vat op. Snap je wat ik bedoel, Ivar?

ivar Ik eh -

Ze geeft hem een van de borden.

wieke Hier.

ivar Kan ik die wel zo vasthouden.

wieke Pak aan!

Ivar pakt het bord.

wieke Dát is echt! Wat denk je wat je nu in je handen hebt?

ivar Een bord. Chinees denk ik. Een Chinees bord.

wieke Heel goed. Dat is porselein.

ivar Breekbaar zeker.

wieke Niet vanzelf.

ivar Voelt heel breekbaar.

wieke Museabel, dat bord.

ivar Sorry?

wieke Je zou het in een museum kunnen tegenkomen. In het Rijksmuseum hebben ze er net zo een, maar deze heeft meer kleur.

ivar Godsamme.

wieke De directeur van het Rijksmuseum is hier langs geweest.

Wilde het dolgraag hebben. Ik zag het aan z'n ogen. Maar ik wilde het niet kwijt, natuurlijk. Hij kon bieden wat-ie wilde. Het hoort hier, het is een van de belangrijkste stukken in de collectie. Wat vind je ervan?

ivar Wat kost zo'n bord.

wieke Het is niet te koop, zeg ik toch.

ivar En als het op een veiling zou komen.

wieke Wat maakt het uit. Het gaat erom of het begerenswaardig is.

Er zijn borden, die zijn niet veel waard en toch wil ik ze graag hebben. Sommige dure borden doen me niets. Doet dat bord jou wat?

ivar Ik weet het niet.

wieke Zegt het je iets?

ivar Ik ben alleen maar bang om het te laten vallen. Zal je net zien.

wieke Hoe vaak heb jij thuis zo maar een bord uit je handen laten vallen.

ivar Weet ik niet, nooit denk ik.

wieke Precies! Niemand laat zo maar een bord vallen. Behalve als je bang bent dat het gebeurt.

Ze houdt haar handen gestrekt. Hij wil het bord aan haar geven, ze trekt haar handen terug.

wieke Vijftigduizend.

ivar Wat.

wieke Dat is het waard.

ivar O God, neem het dan maar weer heel snel aan.

wieke Vind je het mooi?

ivar Ik durf er niet eens meer naar te kijken.

wieke Als je het mooi vindt is het van jou.

ivar Neem hem nou eerst maar even aan alsjeblieft.

wieke Zou je het verkopen?

ivar Ik weet het niet.

wieke Spreekt het je niet aan?

ivar Ik weet niet.

wieke Je moet het leren waarderen, net als met bier drinken.

ivar Ik lust geen bier.

Wieke pakt het bord aan.

ivar Vijftigduizend!

wieke Ik zeg maar wat, ik heb geen idee, dit soort borden komen nooit op de markt. Niemand doet ze weg. Maar ik zou hem zo aan je geven, als je het zou willen.

Ze zet het bord weg.

wieke En hoe is het met jou?

ivar Hoe bedoelt u?

wieke Gewoon. Hoe ziet je leven eruit, wie ben je geworden, wat doe je?

ivar Het gaat goed. Goed.

wieke Dat is dan toch fijn.

ivar Nou ja. Ik ben pas gescheiden, maar verder ehm -

wieke Ik wist niet eens dat je getrouwd was.

ivar We hebben de zaak net in orde gemaakt. Flitsscheiding.

Gisteren.

wieke En wat moet ik me daar bij voorstellen?

ivar Dan ben je in een keer van alles af.

wieke Dat is vooruitgang. Als je weet hoe het met je opa en mij is gegaan. Met rechters, politieonderzoeken, serieus, er kwam zelfs een psycholoog aan te pas. *geeft met haar handen de dikte van een volle ordner aan* Zulke rapporten. Ik had er wat voor over gehad om te flitsscheiden, dat had een hoop ellende gescheeld.

ivar *ironisch* Ik kan het iedereen aanraden.

wieke Nee, serieus. Jouw vader heeft er ook veel last van gehad.

Dat weet je. Van die scheiding, de hele heisa. De onzekerheid.

ivar Hij heeft het er nooit met mij over gehad.

wieke O nee? Ik heb ik veel verdriet van gehad, Ivar, weet je dat?

Voor mij was het ook -

ivar Luister, Wieke -

wieke Je hebt gelijk. Dat had ik met je vader moeten bespreken.

ivar Ik -

wieke Ik ben op zijn begrafenis geweest. Wist je dat? Ik had het gelezen in de krant, van zijn overlijden. Eerst denk je dat het een andere Herman Wagenaar is. Maar dan zie je de geboortedatum... Er was tot dan toe nog altijd de hoop geweest om hem per ongeluk ergens tegen het lijf te lopen. Dat hij opeens aan zou bellen op een onverwacht moment. Toen wist ik zeker dat dat nooit meer zou gebeuren.

Ivar kijkt op zijn horloge.

wieke Reuze onbeleefd, op je horloge kijken in het gezelschap van een dame.

ivar Ik, ehm -

wieke *lachend* Welnee, ben je gek!

Ivar staat op.

ivar Ik heb zo nog een afspraak met een makelaar. Ik logeer tijdelijk bij een vriend, maar dat is niet te doen, dat is een plek op de bank, en hij komt meestal midden in de nacht thuis, valt voor de televisie in slaap en dan kan ik niet meer slapen van zijn gesnurk.

wieke Ha ha ha!

ivar Erg ongemakkelijk.

wieke Hoe oud ben je nou precies, Ivar?

ivar Dertig, eenendertig.

wieke Och jongen. Je zou een man moeten zijn, als je dertig bent.
ivar Goed. Nou ehm...

Hij weet niet goed of hij haar moet omhelzen of een hand moet geven.

wieke Wacht nog even. legt haar hand op zijn schouder Ik wilde het met je hebben over de verzameling. Over de borden.

ivar Ik heb daar niet zo'n kijk op ben ik bang.

wieke Ik bedoel, wat moet er mee gebeuren. Als ik er niet meer ben.

ivar Ik heb geen idee wat je er mee doet, met zo'n enorme verzameling.

wieke Hij is in wezen van jou. Hij komt je toe, als ik er niet meer ben. Juridisch gezien.

ivar *in de war* Wat, wat -

wieke Zo heb ik ook alles ooit gekregen. Vrijwel alles wat je hier ziet is me aan komen waaien. Het huis, de meubels, de schilderijen. Je kan zaken erven.

ivar Zoiets gebeurt niet bij mij.

wieke Hou toch op. Als ik niets zou vastleggen komt de hele zaak sowieso rechtstreeks naar jou toe. Je bent mijn enige erfgenaam.

ivar Dat is alleen al qua successierechten onmogelijk.

wieke Voor alles is een oplossing. Ik heb een hele goeie notaris, misschien zouden we een stichting kunnen oprichten. Dat kan toch gewoon?

ivar Wat voor stichting?

wieke Om de verzameling in onder te brengen. De borden. Het huis zou een soort van museum worden, een plek waar de borden kunnen blijven, zoiets.

ivar Dat gaat me allemaal wat te snel.

wieke Ik ben altijd impulsief geweest, Ivar, zo zit ik in elkaar.

ivar Dat weten we allemaal, ja.

wieke Hoe bedoel je?

ivar Niks. Ik hoef niets te erven. Ik heb niets te maken met de Meinsma's. Nooit gehad ook.

wieke Dat kan je niet zo zeggen.

ivar Mijn vader wilde niets met de Meinsma's te maken hebben. Jullie hebben elkaar nooit meer gezien nadat je van opa scheidde. Je hebt nooit naar hem omgekeken.

wieke Daar kon ik niets aan doen!

ivar Het was jouw keuze om bij je man weg te gaan en je zoon achter te laten.

wieke Dat was geen keuze, Ivar!

ivar Je hebt het gedaan.

Ivar trekt zijn jas aan.

wieke Wacht nou nog even! Alsjeblieft. Laten we in ieder geval op een goeie manier uit elkaar gaan.

ivar Het is okay, Wieke. Ik sta alleen wat op tijd, vanwege die afspraak met de makelaar.

Ivar vertrekt.

3 de curator en wieke

Bij Wieke thuis. Sanne staat in de kamer, ze heeft een pakket bij zich. Bekijkt de borden van een afstandje. Kijkt op haar horloge. Ferro komt de kamer binnen.

ferro Frau Meinsma schlafen jetzt...

sanne Ach.

ferro Ist alte Frau, muss schlafen nach Mittagessen.

sanne Vielleicht können Sie Frau Meinsma sagen das ich Heute hier war, um etwas ab zu liefern and das Ich bestimmt später zurück kommen werde.

stilte

Werden Sie das sagen?

ferro Nicht verstehe.

sanne *spreekt langzamer* Vielleicht können sie Frau Meinsma sagen

-

ferro Nicht verstehen Deutsch.

sanne Ich dachte...

ferro Kein problem. Verstehe Holländisch besser.

sanne *denkt dat hij een grapje maakt* Kom op.

ferro Echt.

sanne Hoe kan je nou beter Nederlands verstaan en Duits spreken.

ferro Ist aus Buch, Deutsch-Slowenisch. Wörterbuch. Ich spreche Deutsch aber nicht verstehen Deutsch.

sanne *moet lachen* Dat meen je niet.

ferro *lacht ook* So ist es! Setzt dich doch. Bitte. Ich heiÙe Ferro.

sanne Dank je, Ferro.

ferro Setz dich doch. Frau Meinsma werde kommen. *kijkt op zijn*

horloge In Zwei, drei Minuten. Sie kommt immer selbe Zeit.

Hij schenkt thee voor haar in.

sanne Dat weet je zeker?

ferro Sicher. Oder vielleicht Frau Meinsma ist tot.

sanne Wat wat bedoel je?

ferro Dann sie kommt nicht. Wann Sie ist tot.

Hij lacht.

sanne Hè, wat akelig.

ferro *vindt het een grappig woord* Akelig -

Wir wissen in zwei minuten. Kein Problem.

Hij zet thee voor haar op tafel.

sanne Danke

ferro Du bist schöne Frau.

sanne Was?

ferro Du haben gehört.

Hij loopt weg. Sanne zit alleen, glimlacht, pakt een spiegeltje,

kleurt haar lippen bij, kijkt rond, bekijkt de bordenverzameling.

wieke En?

Sanne draait zich om, had Wieke niet aan horen komen.

sanne Prachtig.

wieke Vind je ze mooi?

sanne Ik heb nog nooit zo'n verzameling bij elkaar gezien, ben ik bang.

wieke Dat is dus de Meinsma collectie.

sanne Ongelofelijk.

wieke Goed dat je langskwam. Snap je waarom ik ze bij elkaar wil houden?

Sanne laat Wieke het pakketje zien.

sanne Kijk!

Wieke neemt het bord aan, pakt het uit.

sanne Ik heb het nagezocht. U had inderdaad gelijk. Het is van u.

wieke Dat je daar überhaupt aan twijfelde.

Ik zou toch nooit zo maar een bord meenemen uit het museum.

Ze bekijkt het bord aandachtig.

Waar zie je me voor aan, zeg.

Ze plaatst het bord op een lege plek, tussen de andere borden.

sanne Ik ehm -

Ferro komt binnen met een schaal met koekjes.

wieke Heerlijk, Ferro. Ga zitten, Sanne.

sanne Ik heb niet héél veel tijd, geloof ik -

wieke Ik heb je optreden gezien. Laatst.

sanne Hoe bedoelt u.

wieke Op de televisie.

sanne O, dat ja.

Sanne gaat zitten.

wieke Jonge helden in de kunst. Zoiets, toch?

sanne Het stelde niet zo veel voor.

wieke Niet zo bescheiden. Dat was verdorie prime time televisie.
sanne Ik kon niet echt mijn verhaal kwijt.
wieke Natuurlijk niet. Het is televisie.
Wat verwacht je.
sanne Ik vond het eigenlijk allemaal heel vervelend, eerlijk gezegd.
wieke Schei toch uit! Het was een enthousiast verhaal. En je zag er prachtig uit, een jonge, ambitieuze vrouw, ontspannen. Die jongen vond je leuk, hoe heet-ie, de interviewer.
sanne Welnee.
wieke Dat was toch volkomen duidelijk. Heb je een vriend, Sanne?
sanne Ik eh -
wieke Wat heb ik daar mee maken. Precies. Je moet het gewoon zien als reclame, zo'n televisie-interview. Reclame voor het museum. Reclame voor jezelf. Free publicity. Ik durf te wedden dat er direct een enorme vraag was naar kaartjes voor de openingstentoonstelling.
sanne Dat klopt wel ja.
wieke Zie je. Zo werkt het tegenwoordig.
Wieke neemt een slokje thee. Stilte.
sanne U heeft natuurlijk uw borden gezien.
wieke Wat dacht je! Geweldig om zo maar opeens je eigen borden op televisie te zien!
sanne Het was een communicatiefoutje met de redactie. Ze hadden natuurlijk even moeten noemen dat het om de Collectie Meinsma ging.
wieke Ben je gek, daar geef ik toch niet om.

sanne Ik vond het zelf nogal ongemakkelijk dat ze juist uw borden eruit hadden gepikt.

wieke Welnee. Ik vond het hartstikke leuk. Het zijn representatieve stukken. Natuurlijk dat je die op televisie laat zien, dat snap ik best. En de echte kenners weten heus wel dat die borden uit mijn collectie komen.

sanne Maar omdat we er nog niet over hadden gesproken, het uitlenen van de borden, ik bedoel -

wieke Daar komen we wel uit, Sanne. Ik weet nu dat jij er kijk op hebt. Je schijnt een rijzende ster te zijn, een expert, zo jong als je nog bent. En daarom spijt het me dat ik zo vervelend tegen deed, laatst in het museum. Laten we zeggen dat ik gewoon jaloers ben. Eerlijk is eerlijk. Jij hebt alles wat ik niet meer heb. Een gladde huid, een prachtig lichaam. Toekomst, kansen, Het is verschrikkelijk, maar ik kan het gewoon niet uitstaan. Gooi het daar maar op.

sanne Okay.

wieke Maar nu ik een beetje weet wie jij bent moet jij ook wat weten over mij. Je moet iets van mij begrijpen, wil je de collectie begrijpen. Goed. Ten eerste. Ik ga binnenkort dood.

sanne Wat zegt u?

wieke Dat is geloof ik wel het belangrijkste.

sanne God, wat vreselijk.

wieke Dat valt wel mee, hoor. Het enige is dat ik daardoor wel een beetje haast heb gekregen. Er moet nog van alles geregeld worden en ik weet niet hoe lang ik nog heb -

sanne Nee, ik -

wieke Dus geen gebabbel. Ik kom direct to the point. Ik heb een kleinzoon. Dat is de enige directe familie. Mijn zoon is tien jaar geleden overleden.

sanne Dat is, dat is -

wieke Heel spijtig. Maar hij is niet bij me opgegroeid, ik ben nooit een echte moeder voor hem geweest.

sanne O, ja, nee, ehm -

wieke En met mijn kleinzoon heb ik eigenlijk ook geen contact.

Familie heeft me nou eenmaal nooit zo beziggehouden. Maar goed. De Collectie Meinsma. Weet je, Sanne. Ik had werkelijk nooit gedacht dat ik deze collectie ooit in mijn bezit zou hebben. Ik moest er niets van hebben, antiek, kunst, geld, veilingen, die hele wereld stond me tegen. Dat krampachtige vasthouden, bezitten, investeren. Dat is me met de paplepel ingegoten. Ik was geprivilegieerd, dat kan je wel zeggen. Altijd geld, altijd mensen over de vloer. De feesten die mijn ouders hier gaven. De kamer blauw van de rook. Sigaren. Een orkestje, dansen in de salon. Ik mocht als klein meisje opblijven. Alleen maar nette mensen, van overal vandaan. Die werden met de Landauer in Leeuwarden van de trein gehaald. Ik ben altijd met luxe omringd geweest, met schoonheid, kunst, schilderijen, muziek. Goedgeklede, schone mensen. Die met elkaar om wisten te gaan. Ik ben er aan gewend dat er voor me gezorgd wordt en dat ik met respect wordt behandeld. En nu woon ik in mijn eentje in dat gigantische huis waar nog niet zo lang geleden het halve dorp heeft gewerkt. Als wasvrouw, koetsier, leverancier van comestibles. Iedere morgen

een rij dagloners bij de zij-ingang, mijn grootvader op een heus bordes, snor, bril, horlogeketting, keek toe hoe de werkmeester eruit pikte wie hij nodig had. Dat was natuurlijk betaalde slavenarbeid, mannen die zich in dertig, veertig jaar aan flarden werkten. In tochtige lekkende krotten woonden, aan de andere kant van het dorp. Die zagen mij als klein meisje in een rijtuigje naar de kerk rijden. Moesten hun hoed voor me afnemen als ik in de koets voorbij ratelde, en zij op klompen de onverharde weg naar de kerk opstapten. En ik vond het doodgewoon. Maar toen kregen we de jaren vijftig hè. Dat was een richtingloze boel, toen, zeker voor mensen van mijn leeftijd, ik was zeventien, de oorlog was net voorbij. Wij wilden aan een betere wereld bouwen, de narigheid die we hadden meegemaakt, dat wilden we niet meer. Dus ging ik studeren aan de sociale academie, ik zat bij een van de eerste lichtingen. Verder nooit iets mee gedaan. Maar goed. Daar ontmoette ik dus Bert. Een vrolijke jongen uit Brabant, kwam uit een familie zonder geld. Een verademing. Hij huurde een piepklein kamertje, met een bed en een kast. Echte armoe. Heerlijk vond ik dat. Bij hem kon ik mezelf zijn, dacht ik. Dus toen zijn we getrouwd, tegen de zin van mijn ouders, uiteraard, maar zolang het maar niet in gemeenschap van goederen gebeurde maakten ze geen bezwaar, snap je?

sanne Mevrouw Meinsma.

wieke Wacht even, Sanne.

sanne Voordat u verder gaat. Ik heb het erover gehad. Met de directie. Over het opnemen van de collectie.

wieke Kijk. Zo op het oog is dit misschien een willekeurige hoeveelheid. Maar je hebt hier te maken met achthonderdachtentachtig exemplaren. Drie achten, achthonderdachtentachtig, en je weet wat het cijfer acht in China betekent -

sanne Geluk, onsterfelijkheid, oneindigheid. Maar -

wieke Precies. En dat is waar het om gaat. Vrijheid, ongebondenheid, oneindigheid. Dat is waar de collectie voor mij voor staat. Dat is waar het materiaal voor staat. Geen aardewerk, maar porselein. Aardewerk is stevig, massief. Dat is met beide benen op de grond, aards, geworteld, boers, geef het maar een naam. Porselein is voor mij iets bovenaards, haast, het is breekbaar, licht. Het zweeft, is ongrijpbaar, los.

Achthonderdachtentachtig borden. Vanaf het allereerste bord opgebouwd. Stuk voor stuk persoonlijkheden. Met ieder hun eigen manier van omgang. Uitgesproken karakters, daar heb ik ze op uitgezocht. Dat heb ik in ze herkend. Het zijn geen gemakkelijke borden, je moet er moeite voor doen om ze te leren kennen, je moet je aan ze overgeven. Ze versterken elkaar, zoals de puntjes van een pointillistisch schilderij. Zo moet je het zien, mijn collectie. Het is representatie van tijd, mijn leven. In ieder bord vind ik iets terug, een stukje van mezelf, een stukje van mijn geschiedenis, een stukje geschiedenis van een land waar ik ben geweest, een cultuur die ik heb leren kennen. Kijk.

Ze pakt een bord, geeft het aan Sanne.

Sanne aarzelt, neemt dan het bord aan.

wieke Hier is de collectie mee begonnen. Een heel simpel bord, misschien. Ik kreeg het cadeau na een diner, ergens in de zeventiger jaren. Dat is waar de fascinatie begon. Maar goed, wat zeiden ze?

sanne Wie?

wieke De directie. Je hebt het erover gehad, zei je.

sanne Ja, ik heb het daar over gehad. En in principe doen we het niet meer, complete collecties opnemen.

wieke In principe, in principe -

sanne We doen het niet meer.

wieke Dat verbaast me.

stilte

wieke Waarom niet?

sanne We worden voortdurend gevraagd complete collecties op te nemen, in bruikleen, of als schenking. Het is crisis, dat merk je aan alles. En wij moeten ons profileren, meer dan ooit. Dat is dus de andere kant van de medaille. Dus organiseren we tentoonstellingen met topstukken -

Wieke wil interrumpen.

sanne Of u dat nou leuk vindt of niet. En daar moet geld voor worden vrijgemaakt. Dus dat betekent bezuinigen op de overhead, bezuinigen op de vaste lasten, er wordt depotruimte ontruimd, personeel ontslagen, een deel van de collectie wordt verkocht. Dat is een saai verhaal, dat begrijp ik best, maar het is de realiteit en

die realiteit bepaalt dat er geen ruimte is voor het opnemen van complete collecties.

wieke Dat is dan heel teleurstellend.

sanne Dat is het ook. Maar dat wil niet zeggen dat ik niet mijn best wil doen om te zien of de collectie niet op een of andere manier bij elkaar kan blijven. Wij hebben natuurlijk ons netwerk, onze connecties, ook internationaal, bijvoorbeeld. Ik weet zeker dat er iemand te vinden is.

wieke Ik ken het hele porseleinwereldje. Er is niemand aan wie ik de verzameling zou willen overdoen. Anders had ik dat al lang gedaan.

sanne Geef me even de tijd. Ik beloof dat ik mijn uiterste best zal doen om te zorgen dat er voor de rest van de collectie een oplossing komt.

wieke Een oplossing?

sanne Een bestemming waarmee u tevreden kunt zijn.

Ze zet haar theekopje op tafel.

En verder zou ik u willen vragen te overwegen de zes borden voor de komende tentoonstelling beschikbaar te stellen.

wieke Pardon?

sanne De zes borden waar we het de vorige keer over hadden.

wieke De zes topstukken.

sanne Noem het topstukken, wat u wilt.

Wieke kijkt Sanne aan.

wieke Snap je eigenlijk wel wat je van me vraagt?

sanne Ik begrijp heel goed -

wieke Kijk nou eens hoeveel moeite het jou kostte om mij één bord mee te geven.

sanne Dat was een misverstand.

wieke Dat nota bene ook nog eens mijn eigen bord is. En dan vraag je mij nu met het grootste gemak of ik jou zes borden wil lenen. Zés borden.

sanne Wilt u het alstublieft misschien toch nog eens overwegen. Zonder uw borden is de expositie onvolledig.

wieke Nou en! Wat kan ik daar aan doen.

sanne Ik vraag u enkel heel vriendelijk -

wieke Omdat je op de televisie je mond hebt voorbijgepraat!

sanne Dat heb ik niet.

wieke Jawel! Jij hebt de directie beloofd met iets heel speciaals te komen. En toen heb je de foto's van mijn borden laten zien, alsof alles al geregeld was. Dat was dom.

sanne Okay. Dan was het dom, maar dan hoeft u nog niet zo hardvochtig te zijn.

wieke Ik ben niet hardvochtig. Ik heb afspraken gemaakt met Zimmerman. Nu komt het museum erop terug, maar wil je wel zes van mijn meest dierbare borden lenen. Waarom zou ik daar op ingaan?

sanne Ik vraag u enkel heel vriendelijk er nog eens over na te denken.

wieke En ik zeg nee. Dat is mijn goed recht.

4 wieke en ferro

In de kamer van Wieke. Ferro stopt spullen in dozen, zet meubilair weg.

wieke Een bestemming waarmee ik tevreden kan zijn. Wat moet ik daarop zeggen, Ferro? Waarom heeft Zimmerman me zo in de steek gelaten. Alles stond zwart op wit. Waarom heeft hij opeens iets anders opgeschreven.

stilte

wieke Ferro?

stilte

wieke Kom je er even bij zitten, Ferro.

ferro Muss noch ein bißchen arbeiten.

wieke Niks daarvan. Je hebt genoeg gearbeidat voor vandaag. Neem een biertje uit de koelkast.

ferro Nein danke.

wieke Moet ik een biertje voor je pakken?

ferro Ich geh nach oben.

Ze loopt naar de koelkast, pakt er een blikje bier uit.

wieke Drink nou gewoon nog even een biertje. Even ontspannen.

ferro Ist gut.

Ze geeft hem een blikje bier en een glas.

wieke Gelukkig houd je van gezelligheid, hè Ferro?

Ferro maakt het blikje open, zet het glas op tafel.

ferro Weiß nicht.

wieke Je praat me immers altijd de oren van het hoofd.

Ferro drinkt zijn biertje.

stilte

wieke Je hoeft niet naar me te luisteren hè. Als je het maar niet vervelend vindt dat ik tegen je praat. Is dat okay?

ferro Kein Problem.

Wieke kijkt naar de borden.

stilte

wieke Besef je dat, Ferro. Al die borden staan vol symbolen voor geluk, voorspoed, vruchtbaarheid, kracht. Als je iemand zo'n bord gaf, zo'n breekbaar stuk keramiek, vol goede wensen. Kan je je voorstellen wat dat betekende? Wat dat nog steeds betekent. Als je goed met de borden omgaat, wat er dan op je terug straalt? Hoeveel positieve energie ons hier omringt momenteel.

stilte

wieke Welbeschouwd heb ik er een puinhoop van gemaakt, Ferro, van mijn leven. Een vrolijke puinhoop, dat wel, maar dat is toch net zo goed gewoon een puinhoop.

ferro Weiß nicht.

wieke Ik had mezelf voor de gek gehouden. Trouwen met een gewone jongen, verhuizen naar Brabant, een kind opvoeden, wassen, strijken, boodschappen doen. Ik werd er knettergek van, eerlijk waar. Ik ging weer naar veilingen, beurzen, ik kon het niet laten. Ik verzamelde alles wat los en vast zat. Het was een obsessie. De schoonheid van schilderijen, beelden, servies, ik ging

er helemaal in op, ik reisde alle beurzen af, veilingen. En op een van die beurzen ontmoette ik Brat Mason.

ferro Brat Mason.

wieke New Yorks antiekhandelaar. Prototype van een Amerikaan, grote man, strak in het pak, prachtige schoenen, in alles verzorgd, snap je wel, een man met klasse en gek van porselein. We raakten aan de praat, hij vroeg me mee voor een glas wijn, na de veiling. Ik heb zelfs nog even naar huis gebeld. Bert vond het goed, die kon zich niet voorstellen dat er wat kwaads achter stak, en ikzelf ook niet, dus we hebben wat gedronken en toen zijn we wat gaan eten en ik wist niet wat me overkwam, maar die Brat Mason had me binnen de kortste keren helemaal ingepakt, kan je je voorstellen?

ferro Ja ja.

wieke Hij reisde de hele wereld af, van antiekbeurs naar kunstbeurs, een leven van hotel naar hotel, ongebonden, aan niemand iets verplicht. Dat wilde ik ook, dat losse, dat vrije. Leven. Hij liet een enorm plateau fruits de mer aanrukken, je weet wel, vis en schaaldieren, fruits de mer -

ferro Fisch -

wieke Fruits de mer. We dronken twee flessen heerlijke Chablis, en ik kon het niet langer ontkennen: dit was ik, zo moest ik leven.

Ze schenkt zichzelf een groot glas witte wijn in, neemt een flinke slok, Ferro neemt een slok bier.

Hij bracht me naar huis in een taxi, helemaal van Amsterdam naar Brabant. En we hebben gezoend, Ferro, in die taxi, aan het begin van de straat. Het kon me niet schelen of de burens iets zouden

zien. Bij het afscheid gaf hij me de twee porseleinen borden cadeau.

Ze wijst de borden aan.

De twee borden waar we die avond van hadden gegeten. Dat was Brat. Had-ie gekocht toen ik even naar het toilet was. Ik ben zo langzaam als ik kon naar huis gelopen, de warmte van de dag nog nagloeiend in mijn lijf. Ik heb de sleutel voorzichtig in het slot gestoken en toen ik de deur opende voelde ik mijn leven als een zware jas om mijn schouders zakken. In de woonkamer lag Bert, op de bank, te slapen, de televisie op het testbeeld. Ik ben heel stil naar boven gegaan, ik heb mijn paspoort gepakt, mijn bankpapieren en wat kleren. Ik heb in stilte afscheid van mijn zoontje genomen, van Herman, ik snap niet hoe ik het deed. Een slechte moeder was ik toen, Ferro. Ik ben op mijn tenen het huis uit geslopen, heb een taxi naar Amsterdam genomen, achter Brat Mason aan. Geen idee waar ik hem zoeken moest, ik ben op de bonnefooi van bar naar café gegaan, totaal idioot, van Brat Mason natuurlijk geen spoor. Om drie uur 's nacht realiseerde ik me dat het gekkenwerk was. Ik moest accepteren dat ik geen schoolmeisje meer was. Ik had een gezin. Ik kon me niet zo maar aan mijn leven onttrekken. Ik heb een hotel geboekt en zou de volgende ochtend met de eerste trein terug naar Eindhoven zijn gegaan, als ik in de ontbijtzaal niet tegen Brat Mason aangelopen was.

ferro Glaub ich nicht.

wieke Eerlijk waar! Hij was niet eens verrast. Hij nodigde me bij hem aan zijn tafeltje uit en ik ben diezelfde middag nog met hem

meegereisd naar New York. Zo is het gelopen, Ferro. Zo kan het soms gaan.

stilte

wieke Wat zeg jij, Ferro? Had ik niet met Brat Mason moeten meegaan? Was dat dom? Dom, dat was het, misschien, maar wel leuk. Ik heb een geweldige tijd met hem gehad. Dankzij Brat heb ik echt verstand van porselein. Hij leerde me de ins en outs. Overal waar we kwamen kochten we borden. Daar is de verzameling begonnen. In die geweldige tijd met Brat. Dat is het hart van de collectie. Maar misschien was ik beter niet met Brat meegegaan. Daardoor ben ik totaal van mijn pad afgeweken. Net als jij, Ferro. Misschien dat we het daarom zo goed kunnen vinden. Wat zeg jij?

ferro Weiß nicht.

wieke Het lag vast niet in de lijn der verwachting dat jij op je - Hoe oud ben je ook alweer?

ferro Funfunddreizig, zo etwas.

wieke Dat jij op je vijfendertigste in Nederland bij een dame op leeftijd de was zou doen, de ramen zou zemen. Dat was vast niet het plan met Ferro Vidmar.

ferro Bin Ich, Ferro Vidmar.

wieke Had jij gedacht dat je ooit hier zou belanden?

ferro Nein.

wieke Vind je het vervelend om hier te moeten werken?

ferro Kein problem.

wieke Kein Problem, kein Problem. Denk je dat je gewoon weer terug kan, straks, als ik er niet meer ben?

ferro Kein problem.

wieke Ik weet het niet jongen. Je bent hier nu al twee jaar.

ferro Drei Jahre.

wieke Dat bedoel ik. Er zit een onherstelbaar gat in jouw Sloveense geschiedenis. De Ferro Vidmar in Slovenië staat al drie jaar stil, snap je. Zo is het mij ook vergaan. Na een maand of wat kon ik al niet meer terug. Hier in Nederland had de situatie zich gesetteld. Er was op Bert ingepraat, door zijn moeder, zijn collega's, er waren advocaten ingeschakeld, ik raakte in allerlei juridische procedures verzeild. Die me niet echt iets deden, moet ik zeggen, zo lang ik in Central Parc liep, of door de ronkende stad, zo lang ik feesten afging, openingen, aan Brat's arm op exposities rondliep. Ik had daar helemaal niets met die Wieke Meinsma te maken, dat onmens dat het leven van haar man en haar kind ondraaglijk had gemaakt.

ferro Du nicht lieben Kind?

wieke Natuurlijk wel. Wat dacht je. Maar dat was de prijs die ik betaalde. Als ik terug zou gaan zou ik doodongelukkig worden. En wat heeft zo'n jongen aan een depressieve moeder? Ik kon niet uit eigenbelang die jongen voor me opeisen als mij dat even uitkwam.

Ze neemt een slok wijn.

Nu heb ik natuurlijk spijt. Dit zou de periode moeten zijn waarin je profijt hebt van de investeringen die je hebt gedaan in de rest van je leven. Ik heb niet geïnvesteerd. Ik heb een geweldige tijd gehad. Ik heb zo veel meegemaakt dat geen enkele moeder meemaakte. Maar ik heb niet geïnvesteerd. Ik heb geluk dat ik nooit gebrek aan geld heb gehad. Waardoor ik nu bijvoorbeeld jou kan inhuren. Als

het moet iemand die m'n rug masseert, mijn teennagels knipt. Of dat ik me dure parfums kan veroorloven, waardoor ik goed blijf ruiken. Zolang ik geld heb sta ik mezelf niet tegen en ben ik niemand tot last.

Ferro heeft zijn glas leeg, maakt aanstalten om op te staan.

ferro Geh nach oben. Hij staat op.

wieke Ferro. Eén ding.

Ferro draait zich om.

wieke Ik wil niet zo eindigen als die arme Zimmerman. Als mij zoiets overkomt, dan moet je tegen de heren medici zeggen dat ze er gerust een eind aan mogen maken. Wil je dat doen, Ferro?

ferro Nicht verstehen.

wieke Je verstaat me prima. Ik heb de nodige voorzorgsmaatregelen getroffen. Ik gebruik al maanden geen slaappillen meer en toch laat ik jou steeds weer een nieuw recept halen. *laat een schoenendoos zien, schudt ermee* Hoor je? Zo klinkt nou een investering in de toekomst. Nu ik ze spaar werken ze eigenlijk een stuk beter dan toen ik ze nog gewoon innam. Ik heb de zaken in de hand, snap je. Dat geeft rust. Ik val als een blok in slaap, iedere avond. Dus als me zoiets als Zimmerman overkomt, dan moet jij ze zeggen dat ze rustig de knop om mogen draaien. Kan ik daar op rekenen, Ferro?

ferro Geh nach oben.

Wieke blijft achter.

5 sanne en ivar in een
café

Ivar zit tegenover Sanne aan een tafeltje in een café. Hij is netjes aangekleed, draagt een stropdas en een colbert, zijn haar zit net iets te gekamd. Voor hem op tafel een bonte verzameling gerechten.

sanne Goed dat je wilde afspreken, Ivar.

Ivar voelt in de zakken van zijn colbert.

ivar Natuurlijk! Je klonk okay door de telefoon. Goeie telefoonstem bedoel ik, goeie toon, ik had er direct een plaatje bij -

Sanne lacht.

ivar Ja. Heel anders dan je er in werkelijkheid uitziet. *snel* Niet dat het tegenvalt, hè. God, nee. Ik bedoel. Zo'n plaatje is meer een soort van, een soort van sfeerbeeld, niet echt zoals een foto ofzo. Het is meer ehm - Ik bedoel -

Hij heeft ondertussen al zijn zakken zo'n beetje gehad.

sanne Ben je iets kwijt.

ivar Nee, ja, nee. Ik zoek mijn portefeuille. Mijn ehm, portemonnee.

sanne Dit is op rekening van het museum.

ivar Ah, ja! Echt?

sanne Ik heb jou uitgenodigd, toch?

ivar Oh, goed, dan. Vind ik hem straks wel weer.

Hij gaat ontspannen achteruit zitten.

Wat kan ik voor je doen, Sanne.

sanne Goed. Heel in het kort. Ik werk dus voor het museum.

ivar Dat heb je me verteld ja.

sanne Afdeling porselein.

ivar Weet ik. Heb ik gegoogled.

sanne Nog maar net.

ivar Sinds een maand of drie vier, weet ik.

sanne En toen ik daar begon trof ik een gigantische chaos aan.

ivar Man, wat een begin, zeg.

sanne Dat kan je gerust zeggen. Mijn voorganger had echt een ongelofelijke puinhoop achtergelaten.

ivar Hou maar op.

sanne Maar goed, ik heb de zaak behoorlijk op orde, nu.

ivar Dat is dan toch fijn, Sanne. Toch?

sanne Dat is het ook. Maar even heel krap door de bocht, waarom ik hier zit: hart van de komende tentoonstelling is een serie van zes borden uit de verzameling van Wieke Meinsma.

ivar Ah. Dat zal ze leuk vinden.

sanne Helemaal niet.

ivar O, niet?

sanne Mevrouw Meinsma zegt dat ze met mijn voorganger heeft afgesproken dat het museum de complete collectie overneemt.

ivar Dat snap ik niet -

sanne Zimmerman zou dus de complete collectie overnemen. Ik wist daar niets van.

ivar En Zimmerman is -

sanne *ongeduldig* Mijn voorganger.

ivar Die er een puinhoop van heeft gemaakt.

sanne Precies. Zimmerman wilde volgens mijn informatie enkel de zes borden uit de verzameling Meinsma die voor het museum interessant zijn.

ivar En dat zijn dus de borden -

sanne Dat zijn dus precies de borden die ik nodig heb.

ivar Maar -

sanne Luister. Ivar. Ik weet dat jullie niet veel contact hebben, dus misschien is het onzin. Maar zou jij niet met haar kunnen praten.

ivar Waarover?

sanne Ze is zo verschrikkelijk star. Ze wil koste wat kost dat de collectie bij elkaar blijft. Maar het is er de tijd niet naar Ivar. Waar raak ik achthonderdachtentachtig borden kwijt?

ivar Ik heb geen idee.

sanne Maar ze wil het museum die zes borden enkel uitlenen als ik de hele verzameling ergens onder weet te brengen. En daarmee maakt ze haar probleem dus tot mijn probleem.

ivar Ik snap wat je bedoelt, Sanne. Bij mij doet ze precies hetzelfde. Ik kon de hele zaak zo meenemen, maar wat moet ik er mee?

sanne Hoe bedoel je?

ivar Ik kon die hele collectie bij wijze van spreken zo van haar meekrijgen.

sanne Heeft ze jou aangeboden -

ivar Maar ik geef er niet om, ik heb er niets mee. En ik heb er de ruimte niet voor.

sanne Maar stel nou dat je bijvoorbeeld samen met het museum -

ivar Hou op! Je kent mijn situatie niet. De verantwoordelijkheid voor die borden, ik zou het er niet nog eens bij kunnen hebben.

sanne Maar als we samen zouden optrekken, Ivar -

ivar Hoe zie je zoiets voor je?

sanne Als het werkelijk zo is dat jij de borden zou erven -

ivar Dat heeft ze zo gezegd, ja.

sanne Dan zouden wij je kunnen helpen om de zaak te verkopen, te veilen.

ivar Ik heb niet het idee dat Wieke dat voor ogen heeft.

sanne We hebben het over een gigantisch bedrag. Dat loopt in de honderdduizenden, beseft je dat wel?

ivar Ik ehm -

sanne Luister, Ivar. Ik zal heel eerlijk zijn. Ik heb die zes borden nodig. Dus als jij beslag kan leggen op de verzameling wil ik er alles aan doen om jou te helpen.

stilte

ivar Ik zal ook even heel eerlijk met jou zijn, Sanne.

Sanne kijkt hem gespannen aan.

ivar Die borden interesseren me helemaal niets -

sanne Maar je snapt het niet -

ivar Ik snap het heel goed. Maar ik ben op dit gesprek ingegaan omdat ik alleen ben. Omdat mijn leven overhoop ligt. Omdat ik geen vrouw heb, geen structuur, geef er maar een naam aan. En

omdat je aardig klonk aan de telefoon dacht ik, misschien is het wat, ik ga er op af en dan zien we wel wat er van komt. Dus, hoe denk jij erover?

sanne Wat bedoel je?

ivar Zou het wat kunnen worden tussen ons, denk je?

sanne Wat?

ivar Als jij wilt dat ik met jou meedenk moet je ook met mij meedenken. Dat lijkt me redelijk. Dus wat zeg je? Maak ik een kans?

sanne Ik wil met je praten over de collectie, Ivar, meer niet.

ivar En ik wil het met jou hebben over ons, Sanne. Over een gezamenlijke toekomst. Een uitweg. Ik zie het aan je. Je bent minstens zo verloren als ik. Minstens!

Ze staat op.

ivar Niet weggaan als het je even te dichtbij komt, Sanne. Kom op. Nou moet je het leven ook eens een keertje recht in het gezicht durven kijken, net als ik. Ga het nou eens helemaal aan, in plaats van overal met een grote boog omheen te lopen. Alsof je smetvrees hebt.

sanne Hou nou toch op man!

ivar Zo zie je er uit Sanne. Als een meisje met smetvrees. Dat nog nooit vieze handjes heeft gehad. Jij bent gewend dat je alles netjes op een presenteerblaadje krijgt opgediend. Maar dan ben je bij mij aan het verkeerde adres. Bij mij komt niets vanzelf. Weet je wat nou eens goed zou zijn? Als ze jou eens flink door de modder

zouden trekken. Puur therapeutisch. Of je zou jezelf eens een dag of veertien niet moeten wassen, kijken wat dat je oplevert!

sanne Dit heeft geen zin zo.

Ze draait zich om.

ivar Wacht, Sanne. Neem me niet kwalijk. Dat was niet netjes.

Wacht. Ik ga mijn best voor je doen. Serieus.

sanne Dat is niet nodig.

ivar Ik meende niet wat ik zei. Je bent geweldig. Een fascinerende vrouw, serieus. Ik zal zorgen dat je die borden krijgt. Geen enkel probleem.

sanne Ik heb jouw hulp niet nodig.

ivar Sanne!

Ze vertrekt. Ivar kijkt haar na, is geïrriteerd over hoe hij de zaak heeft aangepakt.

6 sanne heeft een
museum gevonden

Bij Wieke thuis. Wieke en Sanne zitten in de kamer, omringd door de bordenverzameling. Wieke bladert door een stapel folders, flyers en foto's.

sanne Ik heb nog veel meer documentatie, kaartjes, foto's, exposities die er eerder zijn geweest. Ik vind het zelf echt heel charmant.

Wieke bladert ongeïnspireerd door de foldertjes.

sanne Het is natuurlijk klein, ik bedoel, het is anders dan bij ons.

wieke Het is behoorlijk klein, ja, zeg dat wel.

sanne Maar er zit een heel betrokken directie. Jonge mensen met ideeën. Ze zouden het natuurlijk fantastisch vinden, een geweldige uitbreiding van hun collectie. We kunnen er binnenkort eens langs rijden, als u wilt. De Ardennen is niet eens zo heel ver weg -

wieke Luister Sanne. Ik snap dat je onder druk staat -

sanne Dat valt best mee, hoor. U hoeft nu niets te beslissen. Neem gerust even de tijd om eraan te wennen. Maar ik denk echt dat dit een hele goede oplossing is.

wieke Het gaat mij niet om een oplossing -

sanne Dit is gewoon het ideale museum voor de Meinsma collectie.

wieke Alsjeblieft. Sanne. Je gaat compleet voorbij aan wat de collectie voor mij betekent. Jij hebt het maar over een oplossing.

sanne Een bestemming, noem het zoals u wilt.

wieke Jij wilt die zes borden en voor de rest interesseert jou de collectie niet.

sanne Dat is niet waar, mevrouw Meinsma. Ik zie wel degelijk hoe bijzonder de collectie is.

wieke Dan zou je toch nooit met een plek in de Ardennen aankomen.

sanne Er is helemaal niets mis met de Ardennen.

wieke Ik heb het altijd een heel naar gebied gevonden.

sanne Luister, mevrouw Meinsma. Het museum wordt behoorlijk goed bezocht. Ik heb hier een aantal jaarverslagen met bezoekerscijfers, grafiekjes, en dan kunt u zien -
Ze pakt er een stapeltje rapporten bij.

wieke Dat interesseert me niet, grafiekjes.

sanne Maar kijk dan tenminste even -

wieke Ik wil er een goed gevoel bij hebben. En ik moet er toch niet aan denken dat de verzameling daar in een of andere ondergrondse bunker in een of ander zompig bos wordt gestopt.

sanne U maakt er een karikatuur van! Ze zullen zoveel mogelijk van de collectie tentoonstellen. Dat is me toegezegd!

wieke Ik vind het geweldig dat je zo je best hebt gedaan. Serieus, Maar ik kan er niet mee akkoord gaan. Het spijt me verschrikkelijk.

sanne Wat wilt u nu eigenlijk!

wieke Ik wil dat het museum zich aan de afspraken houdt.

sanne Mevrouw Meinsma. Ik doe mijn uiterste best om u tegemoet te komen. Ik ben driekwart van mijn tijd bezig met uw collectie. Maar u verzet steeds weer de bordjes.

Ze slaat met haar vlakke hand op de folders.

Dit is een geweldige oplossing. Het is precies wat u wilt. Als u wist wat ik er aan gedaan heb om dit rond te krijgen.

wieke Dan moet ik alles maar herzien.

sanne *vermoeid* Wat bedoelt u nou?

wieke *kribbig* Ik weet het niet. Ik heb de tijd niet, snap je. En ik heb de energie niet. Maar ik moet, ik moet -

sanne *vermoeid* Mevrouw Meinsma -

Wieke staat op.

wieke *fel* Laat me met rust!

sanne Okay.

Ze pakt haar spullen op, stopt ze geïrriteerd in haar tas.

Okay.

Wieke wil een stap zetten, wankelt, valt om, trekt een tafeltje met glazen mee in haar val, dat met een geraas omvalt.

sanne Alstublieft. Voorzichtig!

wieke Niets aan de hand.

Ze probeert op te staan.

sanne Heeft u zich bezeerd?

wieke Ik ben gewoon een beetje wankel.

Sanne helpt haar om op de bank te gaan zitten en loopt dan naar de gang.

sanne *roept* Ferro! Ferro!

wieke Die is er niet.

Wieke gaat op de bank liggen.

Sanne weet niet wat ze moet doen.

wieke Ga maar naar huis, Sanne. We komen er niet uit, dat is duidelijk.

sanne Ik kan u hier toch niet zo maar laten liggen.

wieke Ik lig hier zo vaak. Niks aan de hand.

sanne *aarzelt* Ik wacht wel even tot Ferro er is.

wieke Die komt diep in de nacht pas weer thuis.

sanne Dan wacht ik wel tot u zich wat beter voelt.

stilte

wieke Schenk dan maar even een heel groot glas wijn voor me in.

sanne Ik denk niet dat dat goed voor u is, nu.

wieke Dat denk ik toch wel. En schenk er voor jezelf ook maar eentje in.

Sanne schenkt twee glazen wijn in.

wieke Niet van die voorzichtige glaasjes! Kom op!

Sanne schenkt bij. De vrouwen staren voor zich uit, ieder in gedachten verzonken. Er is een lange stilte.

wieke Jij vindt dat ik star ben hè?

sanne Ja. Wat u wilt is niet realistisch.

wieke Het is mijn collectie. Ik mag daar mee doen wat ik wil, Sanne.

sanne Is dat zo?

wieke Natuurlijk is dat zo. Kom op zeg!

Ze neemt een grote slok wijn.

stilte

sanne Kent u Ai Wei Wei, de Chinese kunstenaar?

wieke Die dissident bedoel je?

sanne Die heeft een serie vazen uit de Ming periode overgeschilderd. Kent u dat werk?

Een groep van tien, twaalf vazen. In prachtige heldere kleuren. Hij heeft ze min of meer ondergedompeld, de verf druipt langs de vazen naar beneden.

wieke Ik heb de plaatjes gezien, ja.

sanne En eentje heeft-ie er kapot laten vallen.

wieke Ik kan daar echt niet bij, Sanne. Waar is dat toch allemaal goed voor.

sanne Het is een statement. De foto's waarop je hem dat ziet doen hangen achter de geschilderde vazen.

wieke Je laat toch niet moedwillig een Ming vaas kapot vallen.

sanne Die vaas is van hem, als hij hem kapot wil laten vallen, is dat zijn goed recht, toch?

wieke Okay, maar -

sanne Of is er wellicht ook nog zoiets als waarde die los staat van eigendom. Mag je zo'n vaas wel bezitten, maar kan je er dan nog niet zomaar van alles mee doen.

wieke Dat zou ik zeggen, ja.

sanne Wat is dan het verschil met uw collectie?

stilte

wieke Hoe bedoel je?

sanne Waarom mag u er wel mee doen wat u wilt en Ai Wei Wei niet?

wieke Dat kan je toch niet vergelijken?

sanne Waarom niet?

wieke Ik maak niets moedwillig kapot,
dat lijkt me toch wel een verschil, niet.

sanne Maar u wilt de zaak koste wat kost bij elkaar houden. Wat is het verschil?

wieke Dat lijkt me toch wel duidelijk, Sanne.

sanne In de ogen van de verzamelaar zijn de vazen van Ai Wei Wei onherstelbaar verwoest. Maar je kan ook zeggen dat hij er een uniek nieuw kunstwerk mee heeft gemaakt.

wieke Daar hoef je toch geen originele Ming vaas voor te gebruiken, lijkt me.

sanne Natuurlijk wel! Als het geen originele vazen zouden zijn wat betekent het dan om ze te verven of er eentje kapot te gooien?

wieke En wat heeft dat met mijn borden te maken.

sanne Als je iets bezit wil dat dan zeggen dat je er dan naar eigen goeddunken over mag beschikken? Ai Wei Wei mag dat niet, vindt u, maar u mag dat wel.

wieke Sanne, alsjeblieft. Als je eens wist wat ik hierin heb geïnvesteerd. Niet alleen geld hè, maar tijd, aandacht -

sanne Daar twijfel ik niet aan. Maar welk recht kunt u daaraan ontlennen?

Stilte. Sanne haalt uit een koffertje dat ze bij zich heeft een scherf in een houdertje.

sanne Kijk.

Ze zet de scherf op tafel.

Diane KW.

wieke Wat is dat.

sanne De kunstenaar die dit heeft gemaakt.

wieke Een scherf op een statiefje, een console-tje, hoe noem je dat.

sanne Zij doet precies het omgekeerde van Ai Wei Wei. Ze maakt van iets wat kapot is iets nieuws door er iets aan toe te voegen.

Wieke bestudeert de scherf.

sanne Dit komt uit de Geldermalsen. U kent het wel. Dat VOC schip dat ze in 1984 hebben geborgen.

wieke Jazeker. Ik heb er ook een aantal borden van in de collectie.

sanne Over de oude decoratie heen is iets nieuws geglazuurd. Ziet u dat?

wieke Kleine lettertjes, daar moet ik beslist een leesbril voor opzetten.

Sanne geeft haar haar bril aan.

sanne *terwijl Wieke naar de scherf kijkt* Dat is de lijst met lading van de Geldermalsen. Met de toenmalige waarde. In origineel handschrift. Dat is dus dwars over de originele decoratie heen geglazuurd. Zeven lagen kisten thee. Dat was de hoofdlading. Ziet u. Eén laag kratten met porselein eronder, zodat de thee beschermd bleef tegen lekwater. Die thee was toen veel meer waard dan de porselein, onvoorstelbaar niet? Uiteindelijk was het

water rond kratten porselein verzadigd met thee waardoor de porselein al die jaren beschermd bleef -

Ze zet de scherf op tafel.

Dit scherfje brengt meer dan driehonderd jaar samen. Zegt iets over kunst, waarde, schoonheid, geld.

wieke Fascinerend.

sanne Dat soort dingen wil ik dus tentoonstellen. Naast de originele collectie. Zaken die context geven. Een uitspraak doen over waarde.

wieke En daar is Karel Berendse het natuurlijk van harte mee eens.

sanne Hij moet er nog aan wennen.

wieke Dat dacht ik.

stilte

Het is heel goed hoor, dat je vasthoudt. Toen ik jouw leeftijd had kon ik dat ook, doorgaan, doorbeuken. Net zo lang tot ik mijn zin kreeg.

stilte

O, God, Sanne. Ik heb altijd de ongebaande paden gekozen, het avontuur. Maar nu moet ik doen wat iedereen moet doen. Iets waar ik me niet aan kan onttrekken.

stilte

‘U moet nu uw tijd gebruiken om afscheid te nemen’. Dat heeft de dokter tegen me gezegd.

Ik ben zo vaak weggegaan in mijn leven. Van de ene man naar de andere, van het ene continent naar het andere. Maar als ik wegging, dan ging ik gewoon. Op naar iets nieuws, een frisse start, een

volgende stap. Ik weet niet hoe het moet, Sanne. Afscheid nemen. Ik heb werkelijk geen idee.

sanne Misschien moet u doen wat u altijd hebt gedaan.

wieke Hoe bedoel je?

sanne Geen afscheid nemen, maar gewoon verder gaan en alles hier achter laten.

Ferro komt binnen.

ferro *tegen Wieke* Zu spät schon. Musst schon lange ins Bett sein.

wieke Ik weet het Ferro. Maar Sanne en ik hadden een goed gesprek en dan vliegt de tijd.

ferro Mussen jetzt gleich nach oben

wieke Ik ga zo met je mee, jongen.

sanne Ik ga er ook vandoor, ik moet morgen weer vreselijk vroeg in het museum zijn.

Ze loopt de kamer uit.

wieke Sanne.

Sanne draait zich om.

wieke Bedankt voor de avond.

sanne Geen probleem.

Ze loopt weg.

wieke Zeg maar tegen Karel Berendse dat je de zes borden kan lenen.

sanne *draait zich weer om, verrast* Oh, dat is, dat is -

wieke Ga nou maar lekker slapen.

7 wieke en ivar

Het is donker, 's nachts. Geluid van brekend glas, gerommel. We horen gestommel. In de verte de stem van Wieke.

wieke Ferro? Ben jij dat jongen. Heb je iets laten vallen?

Wieke komt de kamer binnen zoekt de schakelaar.

Ferro?

Er wordt een lamp aangeknipt. Wieke staat in een kamerjas midden in de kamer. Tegenover haar een verwilderde Ivar, zijn hand bloedt.

wieke Echt. Ivar. Ik schrik me een ongeluk.

Wat is er aan de hand?

ivar Wieke! Ik heb erover nagedacht. Jouw verzameling mag niet verloren gaan. Dat mag gewoon niet gebeuren!

wieke Dat hoef je me toch niet midden in de nacht te komen vertellen.

ivar Ik was opeens zo overtuigd, ik dacht, het moet gewoon direct, nu geregeld worden.

wieke Het is al geregeld, Ivar.

ivar Hoe bedoel je geregeld?

wieke Er is al een bestemming gevonden.

ivar Een bestemming. Wat bedoel je, Wieke?

wieke De hele zaak gaat naar de Ardennen.

ivar Maar we waren in gesprek over een stichting!

wieke Dat is niet meer nodig.

ivar Ik heb erover nagedacht, ik kan de verzameling beheren, ik -

wieke Dat is niets voor jou, Ivar, dat heb je zelf gezegd.

ivar Dat was alleen maar mijn eerste reactie!

wieke Maar je had gelijk.

ivar Niet waar! Verdomme!

wieke Ivar...

ivar Ik had gewoon direct ja moeten zeggen! Ik had gewoon - Man!

Weet je wat het is, Wieke. Ze hebben het bij muizen onderzocht, hè. Als die in hun vroege jeugd door hun moeder worden verlaten zijn ze de rest van hun leven gestresst. Dan gaan ze domme dingen doen. Die gaan in een labrynt juist midden op een open plek zitten. Precies waar ze op hun kwetsbaarst zijn. Puur destructief! Alleen maar omdat ze van hun moeder zijn gescheiden in hun vroege jeugd!

wieke Jij bent toch niet door je moeder -

ivar *geïrriteerd* Luister nou, Wieke! Ik heb het niet bedacht, hè! Dit is allemaal wetenschappelijk onderzocht. Want de volgende generatie muizen erft dat destructieve gedrag. Zonder aanleiding. Een soort over-geërfde zelfdestructie. Pure chemie. Niks genetisch, niks geen DNA. Iets dat er op lijkt. Eén of ander stom stofje. Ook met drie letters.

wieke Maar Ivar -

ivar Snap je wat ik bedoel, Wieke? Ik kan alleen maar dingen kapot maken. Als jij mijn vader niet in de steek had gelaten, had ik hier niet zo gestaan!

wieke Jongen, alsjebieft -

ivar *kwaad* Je moet me gewoon nog een kans geven, Wieke -

wieke Ik -

ivar Dat ben je aan me verplicht!

Hij loopt naar het bord met de twee vissen.

wieke Ivar -

ivar Je hebt gelijk, Wieke. Ik moet er eerst van leren houden.

wieke Luister -

ivar Dat kost nou eenmaal tijd.

wieke Voorzichtig alsjebieft.

ivar Ik moet ze durven vastpakken.

wieke Maar met beleid.

ivar Ik moet het materiaal voelen.

Hij pakt het bord van de stelling.

wieke Ivar. Alsjebieft.

ivar Zie je dat ik het durf.

wieke Voorzichtig nou, jongen.

ivar Nu durf ik het wel. Zie je!

wieke Ik zie het Ivar.

ivar Hoeveel is deze waard?

wieke Dat weet ik niet.

ivar Vijftigduizend? Zestig? Zie je? Ik houd hem gewoon vast, zie je.

Je moet me er alles over vertellen, Wieke. Ik wil het weten.

wieke Luister nou jongen -

ivar Kom op! Je moet me er alles over vertellen. Ik heb interesse!

wieke Ivar. Ik ben moe. Ik ben ziek. Ik wil naar bed.

ivar Snap ik, Wieke, snap ik toch helemaal.

Ivar zet het bord terug, hij draait zich om, loopt weg, het bord valt op de grond.

ivar Och god, sorry. Sorry!

wieke Ivar!

Hij loopt naar het gebroken bord.

wieke Laat liggen!

ivar Ik heb geen idee hoe dat kwam, Wieke. Echt niet.

Hij wil het bord oppakken.

Misschien valt het mee.

wieke Niet doen! Blijf er vanaf!

Wieke raapt voorzichtig de scherven bij elkaar.

ivar Dat was heel onvoorzichtig van me, Wieke. Heel onvoorzichtig.

wieke Ga alsjeblieft weg, jongen.

ivar Ik wil er van leren houden, snap je?

wieke Als je nu niet gaat bel ik de politie.

Ferro komt binnen.

ferro Was ist, Wieke?

Ivar rent weg, Ferro houdt hem tegen, Ivar probeert los te komen, maar Ferro is te sterk.

ivar Wat wil je nou, jongen, wat wil je nou!

wieke Laat hem maar, Ferro.

Ferro laat hem los, Ivar rent weg. Ferro haalt een stoffer en blik. Wil het bord opvegen.

wieke Voorzichtig, ik doe het wel.

ferro Kein problem.

Ferro kijkt vanaf een afstand naar Wieke die het bord voorzichtig bij elkaar raapt. Wieke kijkt naar de scherven.

wieke Ferro -

Ferro kijkt naar haar.

Kan je me even vasthouden?

ferro Nicht verstehen.

Wieke loopt naar hem toe, staat voor hem.

wieke Ik kan niet, ik kan toch niet -

Ferro omhelst haar. Wieke moet hard huilen. Ferro troost haar.

Geeft haar zijn zakdoek. Ze droogt haar tranen.

wieke Niets aan de hand jongen.

ferro *zacht* Ich muss gehen, Wieke.

wieke Natuurlijk. Je bent moe.

ferro Nicht schlafen. Muss nach Hause.

wieke *geschrokken* Wacht even, Ferro -

ferro Du hast recht. Hier keine Zukunft. Du musst sagen wann ist ok. Aber ich kann nicht sehr lang warten. Du verstehen?

wieke *probeert luchtig te klinken* Snap ik toch Ferro. Kein problem.

ferro Du sagen wann du hast gefunden andere Mann und ich gehen.

wieke Dat is okay, Ferro. Goed dat je het zegt.

ferro Du muss sagen wann -

wieke Ga nou maar lekker slapen, jongen.

Ferro gaat, Wieke kijkt hem na, vouwt de zakdoek op.

8 het diner

In de kamer van Wieke. Er staat een grote eettafel, netjes gedekt voor twee personen. Wieke zit aan tafel, Sanne tegenover haar. Stilte. Ferro komt binnen, steekt kaarsen aan.

sanne Het ziet er geweldig uit Ferro.

ferro Danke.

wieke Je kan zo een restaurant beginnen, als je zou willen. Is dat niet iets. Een restaurant?

ferro Möglich.

wieke *tegen Sanne* Dit is z'n laatste avond, hier.

sanne Is dat zo? Wat ga je doen Ferro?

ferro Weiß nicht.

wieke Hij gaat terug naar huis. Het is wel weer eens mooi geweest, hè Ferro.

ferro Weiß nicht. *kijkt op zijn horloge* Noch ein wenig warten. Essen ist gleich fertig.

Ferro draait zich om, gaat naar de keuken.

sanne Hoe gaat u dat doen, zonder hem?

wieke Ik red me wel, Sanne.

sanne U kunt toch niet hier in uw eentje -

Wieke legt haar hand op Sanne's onderarm.

wieke Ik red me wel.

Stilte. Wieke kijkt voor zich uit, in gedachten. Sanne voelt zich een beetje ongemakkelijk.

sanne Waarom heeft u me eigenlijk uitgenodigd, vanavond?

wieke *was even afgedwaald met haar gedachten* Wat zeg je?

sanne Waarom wilde u dat ik bij u langskwam?

wieke Mag ik je wat vertellen, Sanne?

sanne Ja?

wieke Wil je even naar me luisteren.

sanne Natuurlijk!

wieke Jouw verhaal over de scherven, en de vazen van Ai Wei Wei.

Dat heeft grote indruk op me gemaakt.

sanne Hij is ook een fantastisch kunstenaar.

wieke Je heb dat heel goed gezien.

sanne Dank u wel!

Wieke schenkt Sanne's glas in. Stilte.

wieke Ik moest denken aan de laatste grote veiling van Christie's,

die ik heb bezocht. De veiling van de collectie van Yves Saint

Laurent, wanneer was het, vier, vijf jaar geleden. In 2008, 2009, ik

weet niet meer precies -

sanne 23 tot 25 februari 2009.

wieke *verrast* Jij hebt een goed geheugen.

sanne Ik was er bij. Ik werkte toen nog bij Christie's.

wieke Maar dan moet je het begrijpen! Herinner je je nog, wat ze

in dat Grand Palais hadden opgebouwd?

sanne Natuurlijk. Het complete appartement van Yves Saint Laurent. Precies zoals hij al die kunstwerken in zijn huis had opgesteld. Imposant.

wieke Ik had het gevoel dat hij ieder moment zou kunnen binnenlopen. Yves Saint Laurent. In die verzameling losse kamers in het Grand Palais. Surrealistisch. Vol met de schatten van de grote modekoning.

Ze probeert de beelden terug te halen.

De Grand Salon, met schilderijen van Matisse, Leger, Picasso, een beeld van Brancusi -

sanne En die prachtige Mingbeeldjes van ratten op de schoorsteen, heeft u die gezien?

wieke *concentreert zich* De meubels van Eileen Grey, antieke Perzische tapijten.

sanne Die Egyptische sarcofaag tussen twee Louis xiii stoeltjes - Totaal waanzinnig!

Maar tegelijkertijd ook fantastisch, toch?

wieke *geconcentreerd* Met enkel dat fantastische glazen dak tussen de collectie en de wereld. Een dun laagje glas tussen Yves Saint Laurent en alles wat hij in zijn leven had verzameld. Kon hij zijn hele collectie nog een keertje heel goed bekijken.

sanne Vijf telefoonboeken vol kavel. Toch? Vijf van die hele dikke boeken vol. Ongelofelijk!

wieke Een complete wereldgeschiedenis die door Yves en zijn vriend in vijftig jaar bij elkaar was gebracht, werd in een kleine drie dagen uit elkaar geslagen. Duizenden stukken die werden los-

gehamerd uit de collectie. Vrij om te reizen, aansluiting te vinden bij andere collecties, het startpunt te zijn van een nieuwe collectie. Van Rusland tot Japan, van China tot Brazilië. Er ontstond daar in Parijs een compleet nieuwe wereldorde. Fascinerend. Wat een chaos, wat een verademing. Dat gigantisch symbolisch onontkoombaar uit-elkaar-vallen. Dat is toch ook een nalatenschap? Alles wat er mogelijk wordt doordat jij loslaat wat je in je leven hebt opgebouwd?

Sanne kijkt Wieke onderzoekend aan.

wieke Want wat is een verzameling als de verzamelaar er niet meer is? Als het centrale punt ontbreekt, het centrum waar alles omheen draait. De ruimte die er ontstaat doordat jij zelf geen ruimte meer inneemt. Ik vond het geweldig van Yves' vriend, René, dat hij schoon schip durfde te maken. Ik vind dat positief.

Ze twijfelt, neemt een flinke slok wijn, zet het glas op tafel.

En zo gaat het hier ook gebeuren, Sanne. Zo heb ik het besloten.

Alles gaat naar Christie's.

sanne Is dat zo?

wieke De meubels, de schilderijen, beelden.

En dus ook de borden.

stilte

Sanne kijkt haar onderzoekend aan.

sanne Ik neem aan dat dat niet geldt voor de zes borden.

wieke Dat geldt voor alle borden, Sanne.

stilte

Ik hoop dat je dat begrijpt, Sanne. Dat je dat kan begrijpen.

stilte

sanne *koel* We hadden een afspraak, mevrouw Meinsma.

wieke Die kan ik helaas niet nakomen.

sanne Maar u kunt toch wachten met verkopen.

wieke Ik zou wel willen, maar dat gaat niet.

Ik zal Karel Berendse vertellen hoe het zit.

Dat je geweldig je best hebt gedaan. Dat dit mijn eigen beslissing is

-

sanne Dat zal Karel Berendse een zorg zijn!

wieke Hij zal het vast en zeker begrijpen, Sanne.

sanne Beseft u wel wat u doet? De hele expositie draait om uw borden!

wieke Dat snap ik Sanne en ik vind het ook heel vervelend.

sanne Ik heb gezegd dat alles in orde was!

wieke Het spijt me verschrikkelijk dat ik je in de problemen breng.

sanne In de problemen breng? Dit betekent mijn ontslag!

wieke Sanne, alsjeblieft -

sanne En als ik op deze manier ontslagen word, kom ik nergens meer terecht.

wieke Dat zal allemaal best wel meevallen.

sanne Wat denkt u nou. Ik kan me geen fouten permitteren. Als ik nu op een zijspoor beland kom ik nooit meer terug! Alstublieft.

Denk er nog even over na!

Ferro komt de kamer binnen met drie borden, zet ze op tafel.

sanne Wat is dit?

ferro Ist sosovicova polivka. Ist Huhner Linzen Suppe. Sehr Gesund.

Sanne staat op.

wieke Sanne. Alsjeblieft -

sanne Ik laat me niet langer provoceren.

wieke Maar dat is helemaal niet de bedoeling!

sanne Hou toch op!

wieke Ik wilde iets voor je doen. Iets speciaals. Voor alles wat je gedaan hebt om de collectie onder te brengen.

sanne Mevrouw Meinsma. Ik ben geen thuishulp, ik ben geen verpleegster, ik ben geen psychiater. Ik ben curatrice!

wieke Dat weet ik toch, Sanne -

sanne Valt er nog te praten over het tentoonstellen van de zes borden?

wieke Sanne -

sanne Valt er daar nog over te praten!

wieke *zacht* Nee.

Ze legt de scherven van het gebroken bord op tafel.

sanne *staart naar de scherven, verbijsterd*

Wat heeft u gedaan...

wieke Dit was mijn bord. Nu is het kapot.

Ik geef het aan jou.

sanne Dat is, dat is -

wieke Laat er iets aan toevoegen. Doe er mee wat je wilt.

Sanne trekt haar jas aan.

sanne U bent knettergek!

wieke Sanne -

Sanne vertrekt. Stilte. Wieke eet haar soep.

Ferro ruimt af, komt daarna binnen met de tweede gang. Wieke eet, Ferro speelt piano.

9 na het diner

wieke Je kunt gaan Ferro.

ferro Erst ein bischen zauber machen.

wieke Je kan vertrekken. Het is mooi geweest.

ferro Aber -

wieke Ik heb je niet meer nodig, jongen.

ferro Was nicht nodig?

wieke Ik red het verder wel alleen. Hier heb je een enveloppe. Je salaris voor de komende maanden. Plus geld voor de treinreis of een vliegticket. Je moet zelf maar zien hoe je gaat. Vliegen gaat een stuk sneller, maar jij wilt natuurlijk weer liever met de trein.

ferro Aber, aber -

wieke Aber, aber - Maak het nou niet ingewikkelder dan het is. Alles is geregeld.

Ga je spullen pakken. Ik ben toe aan rust. Hier. Ik red het wel, maak je geen zorgen.

Ferro begint de borden af te ruimen.

ferro Teller sauber machen, dann gehen.

wieke Niks daarvan.

ferro Morgen ist schwierig sauber machen.

wieke Hier. Neem ze mee.

Ze pakt een doos, doet daar voorzichtig de borden in.

Dan staan ze me hier niet meer in de weg.

Ga je spullen pakken boven. Alsjeblieft Ferro.

ferro Kein Problem.

Wieke is alleen. Ze kijkt om zich heen, bekijkt de lege schappen.

wieke Ik heb het altijd gezegd. Het is niet wederzijds, zo'n verzameling. Het is liefde van een kant. Ongelijkwaardig. Obsessief kan dat worden. Is het bij mij obsessief geweest, het verzamelen? Het was mijn redding, zover durf ik wel te gaan. Omringd zijn door mooie spullen. Leven omringd door schoonheid. Borden vol goede wensen, symbolen, verbonden met een ver verleden, verbonden met geschiedenis. Daar kan toch weinig verkeerd aan zijn?

Ze pakt een schoenendoos, zet die voor zich op tafel. Haalt een klassieke elpee uit de hoes.

Toch wonderlijk, zo'n stukje zwart vinyl.

Wat er hier staat ingegraveerd is zuivere tijd, vastgelegd in groeven. Een gebeurtenis, een wereld van geluid waar eens een volle zaal naar heeft geluisterd. Het is er nog steeds.

Ik was er bij. Je hoort me niet, maar ik ben er wel, hier, op deze opname. Met Zimmerman ben ik er geweest. Het Concertgebouw, 1984. Mijn verjaardag, 23 oktober. Het cadeau van Zimmerman.

Ze zet de elpee op.

Bij de tram heeft hij me opgewacht. Zenuwachtig. Bang om bekenden tegen te komen.

We zijn apart de zaal ingelopen, hebben ieder voor zich ons kaartje laten scheuren. Voor de buitenwereld waren we twee volslagen onbekenden, die toevallig naast elkaar terecht waren gekomen.

Eén keer samen naar een concert geweest. Dicht naast elkaar.
Genoten hebben we. Zimmerman en ik. Van de muziek. Van elkaar.
Hand in hand, nadat de lichten uitgingen. Zo lang mogelijk gewacht
bij het applaudisseren, om nog even langer elkaars hand vast te
houden. Is het echt gebeurd? Ik denk het. De plaat is het bewijs.

10 zimmerman komt

wieke halen

De muziek klinkt luider, Wieke eet pil na pil, neemt af en toe een flinke slok water. Zimmerman komt op, hij heeft het bord dat gebroken was bij zich, geeft het aan Wieke.

wieke Het weegt bijna niets.

Zimmerman komt naast haar staan, ze kijken naar het bord.

zimmerman Je kan er haast doorheen kijken.

wieke Gestold licht, dat is het.

zimmerman Ik moet altijd aan ons denken als ik de vissen zie.

wieke Is dat zo, Zimmerman?

zimmerman Dat om elkaar heen draaien.

Los in de ruimte.

wieke Ja ja.

zimmerman Volkomen autonoom. Twee vissen, niet meer dan een paar gerichte penseelstreken. Hoe ouder ik word hoe meer ik begin te geloven dat dat het in wezen is.

Dit is ons leven, Wieke. Een paar lijnen in een oneindige leegte.

Een paar doeltreffende penseelstreken, een impressie, de contouren van een bestaan dat ons zo sterk in onszelf doet geloven dat we de rest er met het grootste gemak omheen fantaseren. Maar als je alle onzin weglaat, Wieke Meinsma, is dit wat er van er

overblijft. Heel veel leegte. En een paar doelmatige streken. Als je dat weet, dan is alles mogelijk.

wieke *zacht* Dat heb je heel mooi gezegd, Zimmerman.

11 ferro wast de borden
af / epiloog sanne

Ferro staat met een klein teiltje in een keuken, wast de borden af, droogt ze af en stopt ze voorzichtig in een doos.

sanne De maandagochtend erop word ik gelijk op het kantoor van Karel Berendse ontboden. Hij is furieus en ik kan direct vertrekken. Alles waar ik naartoe heb geleefd, alles waaraan ik zo zorgvuldig heb gebouwd, al dat werk voor niets. Half verdoofd geef ik mijn collega's een hand, haal mijn spullen uit mijn bureau. Ik loop als een zombie door de gangen, de trappen af, door de hal, de draaideur door, beneden, en haal mijn fiets uit de stalling. De portier achter me aan om m'n sleutel en mijn identificatiepasje in te nemen. Hij draait zich om, zonder iets te zeggen. Ik ben ontslagen.

Voor het eerst sinds jaren rijd ik om kwart over negen 's ochtends door de stad. Omringd door mensen die zich naar hun werk haastten, kinderen die naar school racen, bang om te laat te komen. En ik op de fiets, op weg naar nergens. Een lege dag, een lege agenda, er wordt door niemand op me gewacht.

Wonderbaarlijk licht voelt het. Ik bestel een cappuccino op het eerste het beste terras dat ik tegenkom, een uitsmijter ham en

kaas.

En terwijl de vroege voorjaarszon op mijn gezicht schijnt voel ik opeens heel duidelijk: dit is mijn bestemming. Alles waar ik zo bang voor ben geweest. Het verliezen van een vaste baan, de angst om verloren te raken, aan de zijlijn te staan. Dat is precies wat ik nodig heb.

Ik weet dan nog niet waar het me gaat brengen. Maar niet veel later begin ik als een gek te schrijven. Over de tijd dat ik conservatrice was. Het verhaal van Wieke Meinsma.

U heeft het net gezien. Hoe aan het eind van haar leven haar collectie samen met haar uit elkaar viel. Waarmee er ruimte ontstond voor een nieuw begin.

stilte

Ben ik gelukkig? Ik denk het soms wel.

Bestemming werd geproduceerd door Tryater en het Keramiekmuseum Princessehof in Leeuwarden. De voorstelling ging op 16 januari 2015 in het Keramiekmuseum in première. In de voorstelling wordt zowel Fries als Nederlands gesproken.

Spel: Aly Bruinsma, Marjolein Ley,
Klemens Patijn en Michaël Bloos
Regie: Jos van Kan

www.tryater.nl

*De Friese titel van *Bestemming* is *Brekber*

In 1993 rondde Jeroen van den Berg (1966) de regieopleiding aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten af. In datzelfde jaar verkreeg hij een eervolle onderscheiding van de Top Naeff Prijs en ontving hij de aanmoedigings-prijs van het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Na zijn studie richtte hij samen met regisseur Ivar van Urk en dramaturge Maaïke Bleeker het Oranjehotel op, waaraan hij tot de opheffing in 2001 verbonden was als regisseur en schrijver. Daarnaast werkte hij onder meer voor Theater van het Oosten, Het Zuidelijk Toneel en Orkater. Jeroen van den Berg is sinds 1995 regelmatig gastdocent op de Amsterdamse Theaterschool, De Utrechtse Hogeschool voor de Kunsten en de Toneelacademie Maastricht.

www.jeroenvandenbergh.com

Toneelwerk

Bestemming - 2015

*De Val** - 2012

Dracula - 2011

Don Q (at your service) - 2010

Innenschau - 2010

's Heerskinderen - 2009

DesiLucy - 2007

Zoeken naar M. - 2006

SHOW - 2004

*Blowing** - 2003

*Blessuretijd** - 2003

Caravaggio - 2002

Polaroid - 2000

Sailors on a Bus - 1999

De Nieuwe Tijd - 1998

De vrouw van Schopenhauer - 1996

Barkhorst - een campingdrama in 11 scenes - 1995

The best of 'I did it my way' - 1994

Moord - 1994

*Deze teksten verschenen eerder in de reeks van
De Nieuwe Toneelbibliotheek (# 22, 27, 136).

